

การศึกษาสัญลักษณ์บนเหรียญกระษาปณ์และเหรียญที่ระลึกของประเทศไทยและ
ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (ค.ศ. 1855-1954) มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ
1) เพื่อศึกษาความหมายของสัญลักษณ์ที่ปรากฏบนเหรียญกระษาปณ์และเหรียญที่ระลึกของทั้ง
ประเทศไทยและประเทศลาว 2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการให้และการใช้ความหมายของสัญลักษณ์
บนเหรียญกระษาปณ์และเหรียญที่ระลึกของประเทศไทยและประเทศลาวทั้งความเหมือนและความ
ต่าง โดยกรอบคิดที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ศาสตร์ที่ใช้ศึกษาเหรียญโดยตรงอย่าง Numismatics
และแนวคิดสัญลักษณ์มาอ่านความหมายที่แฝงเร้นภายในเหรียญ

ผลการศึกษาพบว่า ในระยะเวลาหนึ่งศตวรรษนั้น เหรียญกระษาปณ์และเหรียญที่ระลึก
ของประเทศไทยมีจำนวนหลากหลายกว่าเหรียญกระษาปณ์ที่ใช้ในลาว ทั้งนี้สะท้อนให้เห็น
ความสัมพันธ์แนบแน่นระหว่างตัวเหรียญกับการปกครอง ดังจะเห็นได้ว่า ไทยได้เปลี่ยนรัชกาลของ
องค์พระมหากษัตริย์มากถึง 5 พระองค์ ในช่วงเวลาดังกล่าวเหรียญจึงมีรูปแบบและลวดลายมากมาย
ตามไปด้วย ในทางตรงกันข้าม ลาวจะมีเหรียญกระษาปณ์ใช้เพียง 2 ช่วงตามยุคสมัยของผู้ปกครอง
เท่านั้น กล่าวคือ ช่วงที่ตกอยู่ใต้อาณานิคมของฝรั่งเศส (ค.ศ. 1893-1954) กับอีกช่วงคือยุคพระ
ราชอาณาจักรลาว (ค.ศ. 1947-1975) นอกจากนี้ ลาวในช่วงตั้งแต่ฝรั่งเศสปกครองจนถึงปี ค.ศ.
1954 อันเป็นปีที่ลาวได้รับเอกราชจากฝรั่งเศสอย่างเป็นทางการนั้น ยังไม่ปรากฏว่ามีการออก
เหรียญที่ระลึก ทั้งหมดนี้ชี้ชัดแล้วว่าสัญลักษณ์ต่างๆบนเหรียญกระษาปณ์และเหรียญที่ระลึกมิได้

ปลอดจากการเมืองหากแต่เป็นผลผลิตทางการเมืองและมีหน้าที่ทางการเมือง ขึ้นอยู่กับผู้มีอำนาจว่า
ต้องการจะส่งผ่านความคิด ความเชื่อ หรืออุดมการณ์อะไรสู่คนภายใต้บังคับ

อย่างไรก็ตาม สัญลักษณ์บนเหรียญกระษาปณ์ก็มีได้แสดงออกถึงอำนาจของผู้ปกครอง
อย่างแจ่มแจ้งชัดเจนจนไร้ความชัดเจน ทว่า คติความเชื่อทางศาสนา เช่น ฮินดูและพุทธที่รองรับ
ความชอบธรรมแห่งอำนาจของผู้ปกครอง กลับถูกนำมาใช้อย่างชาญฉลาดและกลมกลืนดังที่ไทย
และลาวยุคหลังได้รับเอกราชจากฝรั่งเศส ได้นำคติไตรภูมิภคที่สื่อให้เห็นถึงพระราชอำนาจของ
พระมหากษัตริย์มาแปรให้เป็นสัญลักษณ์บนเหรียญ

The Study Symbol on Coins and Medals of Thailand and The Lao People's Democratic Republic (1855-1954 A.D.) has twofold objectives. First of all, it aims to generally analyse the meaning of the signs appeared on these objects. The Second objective is to go in depth in selected coins and compare how both nations, during that period, defined, differently or similarly, certain symbols existed in the objects. In this regard, the researcher approached both Numismatics, a science which studies historical, economic, and aesthetic aspect of coins, and symbol to read the hidden meaning in the research objects.

Its findings show that during the course of that century Thailand had developed more sophisticated coins and medals than Lao P.D.R. both in terms of quantity and design. This reflects the interrelationship between the object and the political power. Whereas the former state had gone through five reigns under two distinct political systems, monarchy and democracy, the latter only experienced two regimes, French colonial and Laos monarchy. In addition, only were coins available. There was no medals produced in Lao P.D.R. at that time.

This clearly indicates that coins and medals were not politics free. Rather, they were political objects that had particular function and associated with who ruled the state and what dominant ideology the regime wanted to impress on its subjects.

However, the ideology in the form of symbol in the coins and medals was not obviously and simply represented per se. It was instead wisely "immersed" into the objects by adopting Hinduism and Buddhism which not only legitimated the Royal authority but were most appropriated to the local context. By doing so, many popular beliefs in Tribhumikatha relating to the Royal charisma were highly employed in the production of coins/medals in Thailand and also in Lao after independence.